

Hugo Bouter

Abraham en Abimelech

Het verbond in Berseba en de betekenis van dit vredespact voor de eindtijd

Gen. 21:22-34; 22:19; 26:23-33

Inleiding: verbondstrouw

De bron bij Berseba neemt zowel in het leven van Abraham als in dat van Izak een belangrijke plaats in, zoals blijkt uit Genesis 21, 22 en 26. In Genesis 21 zien wij echter eerst Hagar bij een waterput 'in de woestijn van Berseba' (Gen. 21:14, 19).

Het is zeker niet toevallig dat hier de naam *Berseba* al wordt vermeld, terwijl pas in het slotdeel van dit hoofdstuk de betekenis van de naam wordt toegelicht. Berseba betekent de 'put van de eed'. Berseba spreekt van Gods trouw aan Zijn beloften, Zijn eden. God deed Zijn woord gestand jegens Abraham en jegens Izak, de erfgenaam van de belofte, maar ook jegens de slavin Hagar en haar zoon. Berseba is steeds de plek van het verbond: de verbondstrouw tussen God en mensen, maar ook tussen mensen onderling.

Voor ons als nieuwtestamentische gelovigen geldt de toezegging dat in Christus, de grote Erfgenaam van de belofte – de Zoon van de Vader – al Gods beloften 'Ja' zijn en dat door Hem ook het 'Amen' is, tot eer van God door ons (2 Kor. 1:18-22). In die geestelijke zin mogen wij ook putten uit de bron van de eed, totdat alles wat God heeft gezegd en beloofd – zowel ten aanzien van Israël, de gemeente en de volken – op heerlijke wijze in vervulling zal gaan.

Berseba in het leven van Abraham

‘Maar Abraham wees Abimelech eerst terecht over een waterput (...). Hij zei: U moet die zeven ooilammeren uit mijn hand aannemen, zodat het voor mij als bewijs zal dienen dat ik deze put gegraven heb. Daarom noemde men die plaats Berseba, want zij beiden hebben daar een eed gezworen’ (Gen. 21:22-34; 22:19).

In het slotdeel van Genesis 21 zien wij hoe twee mensen een verbond sluiten bij de ‘put van de eed’. Het gaat hier om een verdrag tussen de herdersvorst Abraham en Abimelech, de koning van de Filistijnen (vgl. Gen. 26:1). Dit verhaal borduurt door op de geschiedenis van Genesis 20, waarin een eerder conflict tussen de beide mannen wordt beschreven – een conflict waarvan Sara de inzet was. Dit eindigde in een soort herstelbetaling van de kant van Abimelech. De Filistijnse koning zinspeelde hierop ook door te spreken over de ‘vriendschap’, d.i. de trouw, de loyaliteit die hij aan Abraham had betoond (Gen. 21:23).

De verhouding tussen beide vorsten werd vervolgens formeel vastgelegd in een verbond. Abimelech had zijn trouw bewezen en Abraham moest dit nu ook doen. Dat gebeurde onder eedaflegging bij de waterput, die Abraham claimde als zijn eigendom (Gen. 21:23, 31). Later vonden soortgelijke handelingen plaats tussen Izak en Abimelech en zijn legeroverste Pichol. De put van de eed werd toen weer opgegraven (Gen. 26:32-33). Abimelech betekent: ‘mijn vader is koning’, en Pichol wil zeggen: ‘mond van allen’ (zoiets als ‘woordvoerder’). Mogelijk gaat het bij deze namen om bepaalde titels die van vader op zoon werden overgedragen.

Het verbond met deze heidense vorsten wijst profetisch heen naar de eindtijd, waarin het herstelde Israël zal regeren over de Filistijnen¹ (vgl. Jes. 11:14; Obadja: 19). Dan zal er een werkelijk bestendige vrede worden gesloten tussen Israël en zijn oude vijand. Het prachtige getuigenis aan het adres van Abraham: ‘God is met u bij alles wat u doet’ (Gen. 21:22), zal dan ten volle bewaarheid worden.

Na de verbondssluiting plantte Abraham te Berseba een tamarisk, een statige boom die veel op een ceder lijkt. En hij riep daar de Naam van de Heere, de eeuwige God, aan (Gen. 21:33). Dit is opnieuw een verwijzing naar het Vrederijk, waarin God als *El-Olaam*, de eeuwige God, zal worden aanbeden. Aan de heerschappij van de Vredevorst zal geen einde komen. Zo knielde Abraham als een aanbidder neer bij de put van de eed en bracht hij de Eeuwige de dank die Hem alleen toekomt.

¹ ‘Filistijnen’ zijn ‘Palestijnen’, louter etymologisch gezien; maar niet vanuit volkenkundig oogpunt, omdat de Filistijnen van Cham afstammen volgens Gen. 10:14.

Berseba als wachtpost

In Genesis 22 is opnieuw sprake van Berseba, ditmaal als de *woonplaats* van Abraham en Izak (Gen. 22:19). Nadat zij de weg naar de berg Moria samen hadden afgelegd, gingen zij ook weer samen terug naar Berseba, naar de put van de eed. Dit is opmerkelijk, omdat wij juist in dit hoofdstuk God horen *zweren* bij Zichzelf, dat Hij Abraham rijk zal zegenen en dat met (of: in) zijn Nageslacht alle volken van de aarde zullen worden gezegend (Gen. 22:16-18). Met deze heerlijke belofte kon de aartsvader terugkeren naar Berseba en daar zal hij zeker nog vaak hebben teruggedacht aan deze goddelijke toezegging.

De belofte van zegen voor de hele aarde reikt tot aan de eindtijd, tot het komende Vredetijdperk. Abraham heeft uitgezien naar de dag van Christus – de dag van Zijn verschijning – en hij heeft zich daarover verheugd (Joh. 8:56). In *Christus*, het beloofde Nageslacht van Abraham, zijn al Gods beloften zeker en vast en gaan ze op Zijn tijd ook in vervulling, want in Hem is het: Ja; en door Hem ook het Amen (2 Kor. 1:19-20).

Berseba in het leven van Izak

‘Hij vertrok vandaar naar Berseba. De HEERE verscheen hem in die nacht en zei: Ik ben de God van Abraham, uw vader. Wees niet bevreesd, want Ik ben met u. Ik zal u zegenen en uw nageslacht talrijk maken omwille van Abraham, Mijn dienaar. Toen bouwde hij daar een altaar en riep de Naam van de HEERE aan. Hij zette daar zijn tent op en de dienaren van Izak groeven daar een put (...). Wij hebben duidelijk gezien dat de HEERE met u is (...). Laat er toch een overeenkomst onder ede tussen ons zijn, tussen ons en u; laten we een verbond met u sluiten (...). Nu bent u immers de gezegende van de HEERE’ (Gen. 26:23-33).

De eed die God had gedaan aan *Abraham* en aan zijn nageslacht gold uiteraard ook *Izak*, de zoon van de belofte, die Abraham bij gelijkenis (Telosvertaling), of bij wijze van spreken (NBG) uit de doden had teruggekreten (Hebr. 11:18-19). De brief aan de Hebreëën bevestigt dit door in het *meervoud* over de ‘erfgenamen van de belofte’ te spreken. De *eed* is het einde van alle tegenspraak en door de eedzwering wilde God des te nadrukkelijker aan alle erfgenamen van de belofte (zelfs inclusief de nieuwtestamentische gelovigen) het onveranderlijke van Zijn raad doen blijken (Hebr. 6:13vv.).

Izak woonde later opnieuw te Berseba. Daar verscheen de Heere aan hem en bevestigde Hij de rechtsgeldigheid van de belofte die Hij aan Abraham had gedaan.

Deze goddelijke openbaring maakte van Izak eveneens een aanbidder. Hij bouwde daar een altaar en riep de naam van de Heere aan (Gen. 26:23-25). Izak is een type van Christus als de opgestane en verheerlijkte Mens in de hemel, de Veelgeliefde, de Zoon van de belofte, de Erfgenaam. Christus is werkelijk *de Gezegende van de Heere* (vgl. Gen. 26:29).

Als christenen zijn wij door het geloof met Hem verenigd en delen wij in de zegeningen die Hem zijn toegezegd. Het hemelse vaderland is ons deel en wij mogen ervan genieten, ook al zijn wij nu nog *pelgrims* op aarde. Evenals Izak bezitten wij om zo te zeggen een 'tent', een 'waterput' en een 'altaar' (Gen. 26:25).

1. De tent spreekt van de vreemdelingschap van de christen op aarde;
2. de waterput van de bronnen van Woord en Geest;
3. en het altaar van de plaats van aanbidding in geest en waarheid (vgl. Joh. 4).

Een belofte voor de eindtijd

Berseba heeft echter ook in dit hoofdstuk een spits naar de eindtijd toe. Christus is als Voorloper voor ons nu de hemel binnengegaan, naar de ordening van Melchizedek Hogepriester geworden in eeuwigheid. Deze 'aanstelling' heeft niet zonder een plechtige *eed* plaatsgehad. Want de Heere heeft gezworen en het zal Hem niet berouwen: U bent Priester in eeuwigheid (Ps. 110:4; Hebr. 7:20-21).

Maar dit eeuwige priesterschap zal Hij bij Zijn terugkeer op aarde tot zegen van Zijn volk Israël aanwenden. Dit was al eerder in de geschiedenis van Abraham op profetische wijze aangeduid na het verslaan van de koningen van het Oosten (Gen. 14:18-20). Dan zullen de volken *samen met Israël* worden gezegend en zal er voor altijd vrede zijn. Zelfs de vroegere vijanden zullen een verbond met Gods volk sluiten, zoals Abimelech dat deed met Izak (Gen. 26:26-31). Wat een tijd van ongekende zegen en voorspoed zal dat zijn!